KAUPAN LIITTO

31.5.2022

Viite: E 9/2021 vp

Kaupan liiton lausunto valtioneuvoston selvityksestä koskien Euroopan keskuspankin selvitystä digitaalisesta eurosta

Eduskunnan talousvaliokunta on pyytänyt lausuntoa otsikkoasiassa. Kaupan liitto lausuu asiassa seuraavaa:

Yleistä

Kaupan liitto kannattaa valtioneuvoston selvityksessä esitettyä Suomen kantaa digitaalisesta eurosta. Digitaalisen euron jatkokehittämisessä tulee kiinnittää erityistä huomiota maksutavan käytön kustannuksiin kaupalle ja kuluttajille, digitaalisen euron helppoon käytettävyyteen ja toimivuuteen häiriötilanteissa.

Käytettävyysnäkökulma

Kaupan alan näkökulmasta on ensiarvoisen tärkeää, että digitaalinen euro on helposti käytettävä, oli kyse maksamisesta verkkokaupassa tai kivijalkaliikkeessä. Digitaalisen euron asiakkaan käyttöliittymän tulee olla helppokäyttöinen sekä kuluttajille että kauppiaalle.

Lisäksi digitaalisen euron kehitystyössä tulee varmistaa, että kuluttajalla käytettävissä olevan digitaalisen euron sallittu enimmäismäärä mahdollistaa myös isompien ostosten tekemisen, esimerkiksi huonekalujen ostamisen. Näin ollen mahdollisen enimmäismäärän tulisi olla riittävän korkea. Mikäli kiinteitä digitaalisen euron euromääräisiä enimmäisrajoja asetetaan, on tarpeen huomioida myös inflaation vaikutukset.

Myös digitaalisen euron nopea tilitysnopeus (vähintään saman päivän aikana) vahvistaisi kaupan alan yritysten näkökulmasta käytettävyyttä.

Kustannus ja kilpailunäkökulma

Digitaalisen euron käyttö tulee olla kaupoille ja kuluttajille edullista. Tämä varmistaisi digitaaliselle eurolle asetettujen tavoitteiden toteutumisen (käytettävyys, taloudellinen osallisuus, tehokkuus ja strategista autonomia) sekä digitaalisen euron laajan käytön. Keskeistä on, että digitaalisen euron ympärille rakentuva maksujärjestelmä ja maksutavat ovat kokonaisuutena kustannustehokkaita.

Lisäksi digitaalisen euron jatkokehittämisessä tulee varmistaa, että digitaalinen euro tuo sähköisen maksamisen markkinoille kilpailua, joka kirittäisi jo olemassa olevia sähköisiä maksutapoja.

Kaupan liitto korostaa, että sähköisen maksamisen markkinoilla useat Euroopan maat, Suomi mukaan luettuna, ovat voimakkaasti riippuvaisia kansainvälisistä maksukorteista sekä niiden maksuinfrastruktuurista. Myös digitaalista euroa koskevassa muistiossa todetaan, että kansainväliset korttiyhtiöt ja suuret teknologiajätit ovat valloittaneet markkina-asemia EU:n vähittäismaksamisen markkinoilla. Vastaavasti edellä kuvattu riippuvuus on

huomioitu EU:n vähittäismaksustrategiassa ja digitaalisen euron kehitystyössä EU:n strategista autonomiaa korostettaessa.

Sähköisten vähittäismaksutapojen voimakas keskittyminen on johtanut näkemyksemme mukaan erilaisiin markkinahäiriöihin ja kilpailun vääristymiseen. Esimerkiksi korttimaksamisen hinnoittelu ei ole kuluttajalle tai kauppiaille läpinäkyvää. Lisäksi kansainväliset korttiyhtiöt vesittävät korttimaksujen siirtohinta-asetuksella (Interchange Fee Regulation) saatuja hyötyjä nostamalla jatkuvasti ei säänneltyjä korttimaksuja (Scheme fee). Kansainväliset maksukorttiyhtiöt pystyvät myös yhä enemmän hyödyntämään maksutapahtumista saamaansa dataa asemansa vahvistamisessa. On tärkeä huomata, että useimmat mobiilimaksutavat perustuvat korttimaksamisen infrastruktuuriin.

Käytännössä korttimaksamisen markkinoille tulon kynnys on poikkeuksellisen korkea. Markkinoille tulon haastavuutta kuvaa eurooppalaisten pankkien yhteisen, kansainvälisille maksukorteille kilpailevan maksuvälineen, European Payments Initiativen vesittyminen vuoden 2022 alkupuolella.

Suomen Pankin vähittäismaksamisen kustannuksia kartoittaneen selvityksen mukaan kaupan alan yritykset eivät ole päässeet hyötymään viime vuosina maksamisen digitalisaation eduista samaan tapaan kuin pankit, sillä korttimaksujen tapahtumamäärän kasvu ei ole supistanut kauppiaiden yksikkökustannuksia, vaan pikemminkin päinvastoin (Suomen Pankki A: 128, 2022). Selvityksessä esitetyn arvion mukaan korttimaksamisen kustannukset kaupan alan yrityksille (kauppiasprovisiot) olivat vuonna 2020 yhteensä 121,4 miljoonaa euroa. Lopulta tämä kustannus päätyy kuluttajien maksettavaksi.

Näkemyksemme mukaan vähittäismaksamisen kustannusten hillitsemiseksi olisi ensiarvoisen tärkeää, että digitaalisesta eurosta kehittyy hintakilpailua sähköisen maksamisen markkinoilla synnyttävä maksutapa. Tämä olisi sekä kaupan alan yritysten että kuluttajien edun mukaista.

<u>Huoltovarmuusnäkökulma</u>

Venäjän hyökkäyssodan seurauksena vähittäismaksamisen toimintavarmuus on korostunut ja maksamisen eri osapuolet ovat kehittäneet omia järjestelmiään mahdollisien häiriötilanteiden varalle. Kaupan liitto katsoo, että digitaalisesta eurosta tulisi kehittää häiriötilanteissa toimintavarma maksamisen ratkaisu, joka vastaisi maksamisen varautumiselle asetettuihin vaatimuksiin. Kaupan liitto korostaa, että huoltovarmuuden kannalta digitaalisesta eurosta on hyötyä vasta, kun se on laajasti käytössä normaaliajan maksutapana.

Kohteliaimmin

Mari Kiviniemi

toimitusjohtaja
Kaupan liitto

Simo Hiilamo

edunvalvontajohtaja
Kaupan liitto